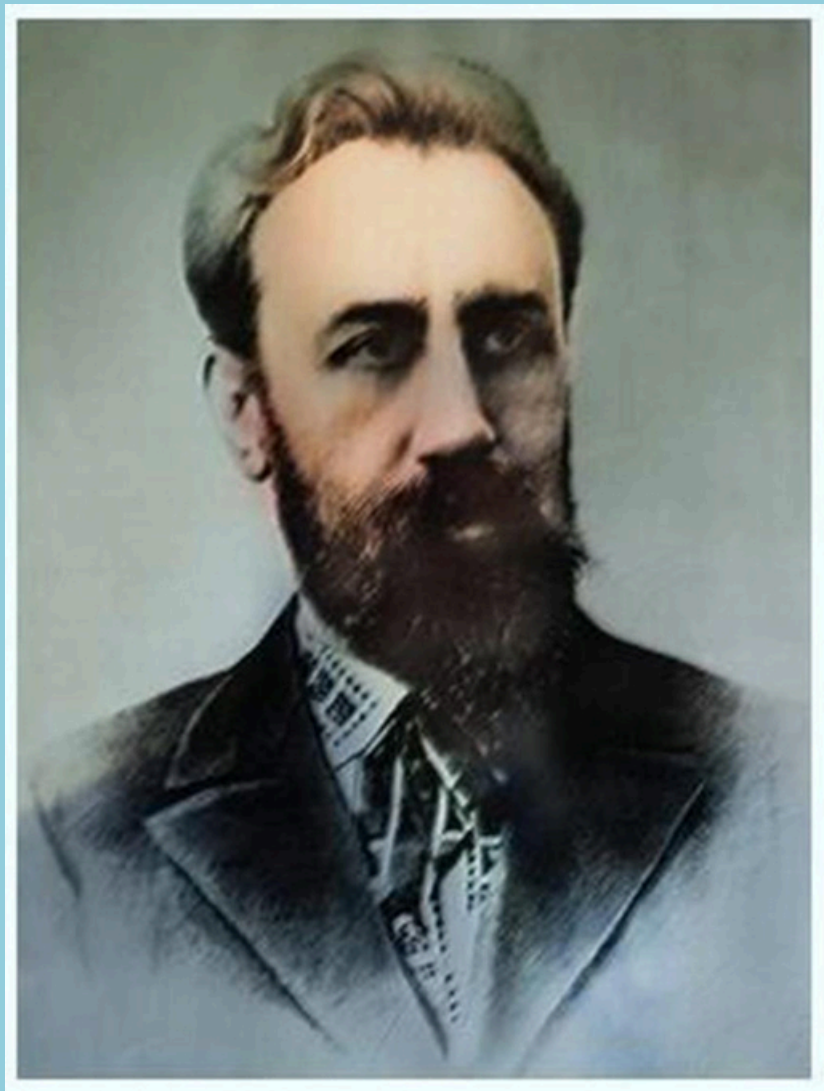


2026

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА



КИЇВСЬКІ ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ



КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет суспільно-гуманітарних наук

Кафедра філософії та релігієзнавства

ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ

Відділення релігієзнавства

«КИЇВСЬКІ ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ-2026»

Матеріали ІХ Всеукраїнської наукової конференції

15 травня 2026 року

Тези доповідей

м. Київ, 2026

***Рекомендовано до оприлюднення на засіданні Вченої ради
Факультету суспільно-гуманітарних наук
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 11 від 21.05.2026)***

Редакційна колегія:

***Андрєєв В.М. – доктор історичних наук, професор
Горбань О.В. – доктор філософських наук, професор
Вінтонів-Бахарєва С.З. – кандидат філософських наук
Купрій Т.Г. – кандидат історичних наук, доцент
Ломачинська І.М. – доктор філософських наук, професор
Мартич Р.В. – кандидат філософських наук, доцент
Тарасюк Л.С. – доктор філософських наук, професор***

Ф 56 *Київські філософські студії-2026*: Матеріали ІХ Всеукраїнської наукової конференції (м. Київ, 15 травня 2026 р.): Тези доповідей. – Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2026. – 480 с.

Збірка містить тези доповідей і виступів учасників ІХ Всеукраїнської наукової конференції «Київські філософські студії», яка відбулася в Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка 15 травня 2026 року. У поданих матеріалах висвітлено широке коло актуальних проблем сучасної гуманітарної безпеки в умовах війни, зокрема таких галузей філософського знання як філософія міста, історія філософії, соціальна та політична філософія, філософія культури, етика, естетика, релігієзнавство, філософія освіти тощо.

Збірку адресовано науковцям, викладачам вищої школи, аспірантам, докторантам, студентам, усім, хто цікавиться розвитком філософської думки. Відповідальність за грамотність, науковий і літературний зміст, достовірність фактів і посилань несуть автори тез.

ЗМІСТ

РОБОТА ПЛЕНАРНОЇ СЕКЦІЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

<i>Михайло Бойченко.</i> РЕЗИЛЬЄНТНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ І МАНІПУЛЯТИВНІСТЬ СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ЗАГОСТРЕННЯ ЗІТКНЕННЯ СТРАТЕГІЙ ПІД ЧАС ВІЙНИ	15
<i>Олеся Столярчук.</i> МОТИВАЦІЯ ТА НАСЛІДКИ НЕКРИТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ СТУДЕНТАМИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	18
<i>Олександр Бродецький.</i> ІЄРАРХІЯ РПЦ В МОЛДОВІ: АНТИБЕЗПЕКОВИЙ РЕСУРС В УМОВАХ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	22
<i>Леонід Чупрій.</i> ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ ЯК ЧИННИК ГУМАНІТАРНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ	27

Секція І.

Києвознавство. Культурні та метафізичні виміри міського простору в умовах гуманітарних викликів

<i>Ольга Гольд, Максим Васалатій.</i> ПРАВО НА МІСТО: ФІЛОСОФСЬКА РЕФЛЕКСІЯ СУЧАСНОСТІ УКРАЇНИ	31
<i>Юлія Кравченко.</i> РОЛЬ ДИСИДЕНТСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗБЕРЕЖЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ КИЄВА У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ	34
<i>Олександр Конюшевський.</i> СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В АРХІТЕКТУРІ: ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ФАКТОР ПРОСТОРУ, ПАМ'ЯТІ ТА ІДЕНТИЧНОСТІ	37
<i>Костянтин Рильов.</i> СИМВОЛІКА ЛОГОТИПІВ ГЛОБАЛЬНИХ БРЕНДІВ У КОНТЕКСТІ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ТА ВПЛИВУ НА СПОЖИВАЦЬКУ ПОВЕДІНКУ: АРХЕТИПНО-СЕМІОТИЧНИЙ АНАЛІЗ	40
<i>Марко Комар.</i> КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЯ ДЕКОЛОНІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗМІЦНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНИ	45
<i>Кіра Пашина.</i> СУБКУЛЬТУРИ ЯК ПРОСТІР КОНСТРУЮВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ	48

Леонід Панасюк. ГУМАНІСТИЧНИЙ СВІТОГЛЯД В УКРАЇНІ ПІД ВПЛИВОМ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	130
Леонід Кравчук, Оксана Тулай, Наталія Карпишин. СТАНОВЛЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ЗВ'ЯЗКІВ, ПРИРОДА ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ – РУСІ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПИ	133
Вячеслав Ціватий. СТРАТЕГІЧНА РЕЗИЛЬЄНТНІСТЬ УКРАЇНИ І КРИЗОВА ДИПЛОМАТІЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН: ГЕОПОЛІТИЧНИЙ І ГЕОСТРАТЕГІЧНИЙ АСПЕКТИ	136
Тетяна Купрій. ДІАЛЕКТИКА МІГРАЦІЙНИХ ОСВІТНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	142
Pavlo Kretov, Olena Kretova. ON THE QUESTION OF THE METAPHYSICS OF SECURITY	146
Наталія Баранова, Анна Кушнір. ІДЕЙНІ ПЕРЕКОНАННЯ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРА ЯПОНІЇ САНАЕ ТАКАЇЧІ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА ПОЛІТИЧНІ РІШЕННЯ	150
Алла Іщук. МОВНІ СТРАТЕГІЇ МАНІПУЛЯЦІЇ В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ: СОЦІАЛЬНО- КОМУНІКАТИВНИЙ ВИМІР	154
Михайло Іщук. ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ЯК ЗАГРОЗА ГУМАНІТАРНІЙ БЕЗПЕЦІ В УМОВАХ ВІЙНИ	156
Тарас Тимошенко. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ВІДМІННОСТІ В КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ ПОНЯТЬ «КУЛЬТУРИ ВІЙНИ» ТА «КУЛЬТУРИ МИРУ»	158
Олена Готра. СТАНОВЛЕННЯ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ СУБ'ЄКТНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	161
Сергій Авер'янов. СТРАТЕГІЯ США «AMERICA FIRST» І МАЙБУТНЄ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	165
Борис Стадник. СПРАВЕДЛИВІСТЬ/НЕСПРАВЕДЛИВІСТЬ В МЕЖАХ СОЦІАЛЬНОЇ НЕРІВНОСТІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ	169

теоретичні основи та прикладні аспекти : кол. монографія. Харків : СГ НТМ «Новий курс», 2025. Розд. 4.4. С. 118–134.

9. Ціватий В. Г. Культурні, кроскультурні та креативні індустрії як інноваційна складова сучасного публічного простору, колективної ідентичності й міжнародної комунікації: політико-дипломатичний і соціологічний аспекти. Креативні підходи у сучасних наукових дослідженнях : монографія. Харків : СГ НТМ «Новий курс», 2026. С. 34–46.

10. Ціватий В. Г. Публічна дипломатія в Україні та світі: соціально-гуманітарний, міжнародно-політичний і практичний виміри зовнішньої політики у сфері культури (1991–2025 рр.). Соціально-гуманітарні відносини в сучасній Україні: виклики та перспективи : кол. монографія. Харків : СГ НТМ «Новий курс», 2025. С. 73–88.

11. Carbó-Catalan E., Roig-Sanz D. Culture as Soft Power: Bridging Cultural Relations, Intellectual Cooperation, and Cultural Diplomacy. Berlin ; Boston : De Gruyter, 2022. 399 p. DOI: 10.1515/9783110744552.

12. Chekalenko L. D. Foreign policy of Ukraine / ed. by V. G. Tsivaty. Kyiv : LAT&K, 2016. 294 p.

13. Kapitonenko M. International Relations Theory. Abingdon ; New York : Routledge, 2022. 196 p. ISBN 978-0-367-67772-5.

14. Modern Diplomacy in Practice / ed. by R. Hutchings, J. Suri. Cham : Palgrave Macmillan, 2020. DOI: 10.1007/978-3-030-26933-3.

15. Tsivaty V. The Transformation of the World Order in the 21st Century and its Impact on the Life of Ukrainian Society: International Political, Geopolitical and Diplomatic Aspects. Трансформація світового порядку в ХХІ столітті та її вплив на життя українського суспільства : зб. наук. праць. Харків : Право, 2025. С. 33–39.

ДІАЛЕКТИКА МІГРАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Тетяна Купрій, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри філософії та релігієзнавства Факультету суспільно-гуманітарних наук Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

«Не треба думати, що президент, прем'єр, Папа римський зможуть сказати, як це треба робити. Я знаю, що сьогодні дуже багато фахівців у міжнародних структурах працюють над тим, яку економіку треба будувати в Україні після війни. Чому це роблять зараз? Тому що ми всі розуміємо: якщо не робитимемо це зараз, після війни залишимося біля розбитого корита».

Елла Лібанова

Соціальний та особистісний капітал у різні часи набував дієвої цінності як джерело. Будівництва та розвиток суспільства та держави якраз і

відбувається у парадигмі як кількісної, так і якісної компоненти людських ресурсів. І чим цього ресурсу буде більше для вкладу у майбутнє, тим матимемо більші шанси на існування та розвиток. Мобільність у широкому контексті ми бачимо як детермінанту сучасної культури та суспільного розвитку, вагому складову онтології сучасного життя людини в інформаційному світі. Аксіологічний підхід як методологічна база дослідження проблем мобільності воєнного часу дозволяє охарактеризувати освітню мобільність, визначити її особливості, специфіку тощо.

Бути мобільним означає бути вільним у виборі і можливості полишити одне місце і прибути на інше. Якщо виводити у систему координат Еміграція – Імміграція, то жодна зі сторін не знаходиться у виграшному стані і мусить адаптуватися з викликами, ризиками та небезпеками. Звісно початок повномасштабного вторгнення викликав багатомільйонну хвилю наших біженців, які тимчасово полишали країну з намірами повернення. Опитування Центру Разумкова, проведеного на пунктах пропуску через державний кордон України протягом 15 березня – 01 квітня 2022 року свідчать, що лише 10% респондентів з числа біженців не планували повертатися до України після закінчення війни, 11% опитаних – ще не визначилися. Тоді як у липні 2024 року бажання повернутися виявляли 61% українських біженців, а у грудні 2025 року – лише 49%. За оцінкою Центру економічної стратегії, станом на січень 2026 року за кордоном залишається 5,6 млн українських біженців і тільки третина з них може повернутися в Україну. За песимістичним сценарієм, який утверджується з кожним днем війни, та за досвідом інших воєн, кількість повернень може бути 10-15%. І ось це буде шоком для України по закінченню війни, бо у березні 2022 року 90% українців мали намір повернутися, а тепер цифри змінилися обернено пропорційно.

За результатами соціологічного опитування, проведеного у грудні 2025 – січні 2026 року дослідницькою агенцією Info Sapiens на замовлення ЦЕС при підтримці Міжнародного Фонду «Відродження» отримано дані, які свідчать, що молодь більш прихильна виїжджати за кордон без повернення на батьківщину. Дві третини – 66% – українських біженців це працездатне населення віком 18-65 років. Молодь – люди віком до 35 років – становлять понад половину всіх українських біженців (56%). У 2022 році частка українських студентів за кордоном зросла до 11,9% (у порівнянні з 9% до повномасштабної війни). І тому освітня мобільність в умовах війни має певну специфіку та особливості, які дозволяють зробити висновок про її деяку відмінність від такої ж мобільності, але мирного часу чи мобільності інших вікових чи гендерних категорій.

Академічна освітня мобільність є незамінним фактором підвищення якості освіти та необхідною умовою інтернаціоналізації освітньої та наукової професійної підготовки студентів, аспірантів, викладачів.

Реалізуюючи право на забезпечення академічної свободи та інституційної автономії, взаємне визнання документів про освіту, а також зростання мобільності здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників система вищої освіти України навіть у воєнний час дотримується своїх зобов'язань і проводить процедуру обмінів.

Якщо аналізувати процес академічної мобільності до повномасштабного вторгнення 2022 року, за даними Державної служби статистики України, на початку 2020/2021 навчального року кількість студентів-іноземців в Україні складала 67327 осіб, а на початку 2021/2022 навчального року 73626 осіб. Найбільше іноземних студентів у останній рік перед повномасштабним наступом перебували в Україні з Індії, Марокко, Азербайджану, Китаю, та росії. Проте, на початку 2022/2023 року, кількість таких студентів в Україні склала 49999 осіб. Тобто зазначаємо, що досить велика кількість іноземних студентів в 2022 році полишили територію України. Їх частка в Україні зменшилась на ~30%.

Якщо крім цього факту, також врахувати, що разом з іноземними студентами, Україну також покинула достатньо велика кількість українських студентів і частина з них продовжила навчання вже в вищих навчальних закладах інших країн, тобто вони згідно критеріям стали міжнародно мобільними студентами, що виїхали на навчання з України, то



Рис. 1. Чистий потік мобільних студентів в Україні за період 2010 – 2021 рр.

можна припустити, що показник чистого потоку міжнародно мобільних студентів різко прийняв набагато менших від'ємних значень, ніж ті, що були наведені за 2021-й рік на Рис. 1.

Статистичні дані академічної мобільності між 2022 та 2026 роками, вірніше їх фрагментарність, свідчать, що питання є складним і остаточно підрахувати абсолютні показники практично не можливо. Чутливість проблеми надають умови воєнного стану і не можливість безперешкодно полишати територію України студентам чоловічої статі призовного віку. На

вільний виїзд існує цілий алгоритм завірений МОНУ, який не всім вдається подолати із-за різних причин, проте цей факт принципово не впливає на загальну картину.

Міносвіти України надало дозвіл для деяких студентів-чоловіків перетинати кордон. Йдеться про студентів-учасників програм академічної мобільності для навчання за кордоном віком від 18 до 22 років, які навчаються на бакалавраті або магістратурі медичного, фармацевтичного або ветеринарного спрямування терміном на один семестр. На один навчальний семестр в закордонному закладі освіти. У різних країнах його тривалість різна. Наприклад, у Польщі семестр налічує 15 тижнів, у Великобританії – 8–10 тижнів, у Німеччині – 24 тижні. Підтвердження тривалості є однією з обов'язкових умов для перетину кордону.

Можемо тільки апелювати цифрами, які відомі у мас-медійному полі через заяви, свідчення чи замітки урядових посадовців. Так, коментар глави Міносвіти Оксена Лісового, який він надав у січні 2025 року, свідчить, що з-за кордону повертаються практично усі студенти й це відображає якісну роботу навчальних закладів, які займаються цими питаннями. Його слова підтвердив і його заступник Михайло Винницький на момент інтерв'ю, який зазначив, що за останні два роки Міністерство освіти і науки України надало понад 4 тисячі дозволів на академічну мобільність. При цьому випадків неповернення було зафіксовано всього 8, що є вкрай низьким показником. Він відзначив, що наші викладачі підвищують кваліфікацію, зростають у професії, регулярно спілкуються очно зі своїми західними колегами, обмінюються досвідом. Це підвищує якість нашої освіти і наших наукових досліджень.

У квітні того ж таки року Михайло Винницький, в «Укрінформ» повідомив дещо інші цифри, які не дуже корелювалися із попередніми. І, на жаль, вони ніяк не були прокоментовані. Екс-чиновник зазначив, що суттєва частина хлопців віком 18-22 роки, які навчаються на бакалавраті, а це 15-17% тих, які поїхали на академічну мобільність не повернулись вчасно. Ми не можемо повноцінно проаналізувати ці цифри, бо не розуміємо у кількісному відношенні і відповідно – частку від загальної кількості всіх студентів, які виїхали. За словами М. Винницького поки що такі цифри не були критичними, аби скасовувати можливості для виїзду студентів. По деяких університетах статистика є дуже високою, по інших – фактично усі повертаються. У цій ситуації МОН буде рекомендувати ректорам наших університетів, які є частиною консорціумів Еразмусу+, щоб їхні комісії уважніше відбирали тих, хто буде їхати на мобільність. І проривом у сфері академічної мобільності стало введення дозволу у вищій приватній школі.

Ситуація з серпня 2025 року кардинально змінилася, бо згадані вище категорії студентів-чоловіків можуть вільно перетинати кордон і не думати про дозволи МОНУ. Приходять інші побоювання, але вони точно не

пов'язані з академічною освітньою мобільністю. Ми сподіваємося, що відсутність бюрократичного тиску та можливість планувати власну освітню чи наукову траєкторію принесуть тільки позитивне у даний кластер освітньої системи.

ДЖЕРЕЛА

1. Свириденко Д. Б. Академічна мобільність: відповідь на виклики глобалізації : монографія. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. 279 с.

2. В Україну вчасно не повернулися до 17% хлопців, які виїхали за програмою обміну студентів. Укрінформ. <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3978329-v-ukrainu-vcasno-ne-povernulisa-do-17-hlopciv-aki-viihali-za-programou-obminu-studentiv.html> (дата звернення: 23.04.2026).

3. Державна служба статистики України. <https://data.gov.ua/organization/derzhavna-sluzhba-statystyky-ukrayiny> (дата звернення: 23.04.2026).

4. Інститут статистики ЮНЕСКО. База даних. <http://data.uis.unesco.org/> (дата звернення: 23.04.2026).

5. Іпполітова І, Колесніченко Н., Охріменко Я., Левченко Є, Кошущька М., Ховрак О. Українські біженці після чотирьох років за кордоном. П'ята хвиля дослідження. Центр економічної стратегії. <https://ces.org.ua/ukrainian-refugees-fifth-wave/> (дата звернення: 23.04.2026).

6. Статистична інформація державної служби статистики України. Державна служба статистики України. <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 23.04.2026).

ON THE QUESTION OF THE METAPHYSICS OF SECURITY

Pavlo Kretov, Candidate of Philosophical Sciences (PhD),
Associate Professor at the Department of Philosophical,
Political and Psychological Studies,
Cherkasy State Technological University

Olena Kretova, Candidate of Pedagogical Sciences (PhD),
Associate Professor at the Department of Slavic Philology, Foreign Literature
and Teaching Methodology, Educational and Scientific Institute of Foreign
Languages, Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

Problem Statement. The idea of absolute security, interpreted as the complete absence of change and development, stands in contradiction to the concept of freedom – the fundamental principle of the Western philosophical tradition – already expressed in aphoristic form in the well-known paradoxical

Наукове видання

КИЇВСЬКІ ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ-2026

Матеріали ІХ Всеукраїнської наукової конференції
(м. Київ, 15 травня 2026 р.)

Цифрове видання

Рекомендовано до оприлюднення 21.05.26